

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

28. listopada 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore – Direktiva 92/43/EEZ – Članak 12. stavak 1. – Sustav stroge zaštite životinjskih vrsta – Prilog IV. točka (a) – *Cricetus cricetus* (europski hrčak) – Lokaliteti za razmnožavanje i lokaliteti za odmor – Oštećivanje ili uništavanje”

U predmetu C-357/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču, Austrija), odlukom od 10. srpnja 2020., koju je Sud zaprimio 31. srpnja 2020., u postupku

IE

protiv

Magistrat der Stadt Wien,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev (izvjestitelj), predsjednik prvog vijeća, u svojstvu predsjednika drugog vijeća, I. Ziemele, T. von Danwitz, P. G. Xuereb i A. Kumin, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za češku vladu, M. Smolek, J. Vlácil i L. Dvořáková, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, C. Hermes i M. Noll-Ehlers, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL 1992., L 206, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 2., str. 14.; u daljnjem tekstu: Direktiva o staništima).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe IE, zaposlenika građevinskog poduzeća, i Magistrata der Stadt Wien (Gradska uprava grada Beča, Austrija) u vezi s time što je potonji donio upravnu odluku kojom se osobi IE izriče novčana kazna a, u slučaju njezina neplaćanja, zamjenska kazna oduzimanja slobode zbog toga što je u okviru projekta izgradnje zgrade oštetila i uništila lokalitete za odmor i lokalitete za razmnožavanje vrste *Cricetus cricetus* (europski hrčak), koja se nalazi na popisu zaštićenih životinjskih vrsta sadržanom u Prilogu IV. točki (a) Direktive o staništima. U tom je sporu već upućen zahtjev za prethodnu odluku o kojem je Sud odlučio u presudi od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), (C-477/19, EU:C:2020:517).

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 2. Direktive o staništima određuje:
 - „1. Cilj ove Direktive je doprinijeti osiguranju biološke raznolikosti putem očuvanja prirodnih staništa i divlje faune i flore na europskom području država članica na koje se [UFEU] primjenjuje.
 2. Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom namijenjene su održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti, prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa [Europske unije].
 3. Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom uzimaju u obzir gospodarske, socijalne i kulturne potrebe te regionalne i lokalne karakteristike.”
- 4 Članak 12. stavak 1. te direktive propisuje:

„Države članice poduzimaju sve potrebne mjere za uspostavu sustava stroge zaštite životinjskih vrsta navedenih u Prilogu IV., točki (a) u njihovom prirodnom arealu, zabranjujući:

 - (a) sve oblike namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini;
 - (b) namjerno uznemiravanje tih vrsta, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije;
 - (c) namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine;
 - (d) oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili odmor.”
- 5 Među životinjskim vrstama „od značaja za [Uniju] i kojima je potrebna stroga zaštita”, čiji je popis sadržan u Prilogu IV. točki (a) navedene direktive, nalazi se i *Cricetus cricetus* (europski hrčak).

Austrijsko pravo

- 6 Wiener Naturschutzgesetz (Zakon o zaštiti prirode savezne zemlje Beča) od 31. kolovoza 1998. (LGBl. für Wien, 45/1998), u verziji primjenjivoj u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: WNSchG) prenosi Direktivu o staništima u nacionalno pravo za saveznu zemlju Beč (Austrija).
- 7 Članak 10. stavak 3. točka 4. WNSchG-a preuzeo je tekst članka 12. stavka 1. točke (d) te direktive. Njime se, među ostalim, propisuje da je zabranjeno oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor strogo zaštićenih životinja.
- 8 U članku 49. stavku 1. točki 5. WNSchG-a propisane su sankcije za povredu njegova članka 10. stavka 3. točke 4. U skladu s potonjom odredbom, kaznit će se novčanom kaznom do 21 000 eura ili, u slučaju neplaćanja, zamjenskom kaznom oduzimanja slobode do četiri tjedna i, u slučaju ponavljanja, novčanom kaznom do 35 000 eura ili, u slučaju njezina neplaćanja, zamjenskom kaznom oduzimanja slobode do šest tjedana svaka osoba koja u suprotnosti s člankom 10. stavkom 3. točkom 4. WNSchG-a ošteti ili uništi lokalitete za razmnožavanje ili lokalitete za odmor strogo zaštićenih životinja.
- 9 U skladu s člankom 22. stavkom 5. WNSchG-a, nadležno tijelo može odobriti pojedinačne zahvate ako predviđena mjera, pojedinačno ili zajedno s drugim mjerama koje su zatražene od nadležnog tijela, znatno ne ugrožava cilj zaštite.
- 10 Prilog Wiener Naturschutzverordnung definira *Cricetus cricetus* (europski hrčak) kao strogo zaštićenu životinjsku vrstu.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 11 Građevinsko poduzeće, poslodavac osobe IE, započelo je radove izgradnje zgrade na zemljištu na kojem se nastanio *Cricetus cricetus* (europski hrčak). Vlasnica tog zemljišta, koja je bila upoznata s tom situacijom, o tome je obavijestila to građevinsko poduzeće, koje je prije početka radova odredilo stručnjaka za zaštitu okoliša. Potonji je tako izradio kartu ulaza u jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak) te je u određenom području utvrdio jesu li jazbine nastanjene ili ne.
- 12 Prije izvođenja radova navedeno građevinsko poduzeće uklonilo je biljni pokrov, raščistilo gradilište, izgradilo put do gradilišta kao i parkiralište u neposrednoj blizini ulaza u jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak) (u daljnjem tekstu: štetne mjere). Osobito, svrha uklanjanja biljnog pokrova bila je postići premještanje *Cricetus cricetus* (europski hrčak), nastanjenog na mjestu na kojem su se trebali odvijati građevinskih radovi, na površine koje su bile posebno zaštićene i predviđene za tu životinjsku vrstu. Međutim, od nadležnog tijela nije zatraženo prethodno odobrenje za štetne mjere i stoga ono nije izdano prije početka radova. Usto, uništena su najmanje dva ulaza u jazbine.
- 13 Gradska uprava grada Beča stoga je smatrala da je osoba IE, kao zaposlenik tog građevinskog poduzeća, odgovorna za oštećivanje i uništavanje lokaliteta za odmor i lokaliteta za razmnožavanje *Cricetus cricetus* (europski hrčak) te joj je, u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom 4. WNSchG-a, izrekla novčanu kaznu koja se u slučaju neplaćanja može pretvoriti u kaznu oduzimanja slobode.

- 14 Osoba IE Verwaltungsgerichtu Wien (Upravni sud u Beču, Austrija) podnijela je tužbu kojom osporava izricanje te novčane kazne, među ostalim, zato što, s jedne strane, u trenutku provedbe štetnih mjera *Cricetus cricetus* (europski hrčak) više nije nastanjivao predmetne jazbine i, s druge strane, te mjere nisu dovele do oštećivanja ili uništavanja lokaliteta za odmor ili lokaliteta za razmnožavanje te životinjske vrste.
- 15 U tom je kontekstu taj sud prvim zahtjevom za prethodnu odluku od 12. lipnja 2019. postavio Sudu niz pitanja koja su se odnosila na tumačenje članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima radi ishoda pojašnjenja o tome što obuhvaćaju pojmovi „lokalitet za odmor”, „lokalitet za razmnožavanje”, „oštećenje” i „uništenje” u smislu te odredbe. Presudom od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak) (C-477/19, EU:C:2020:517), Sud je na prvo od tih pitanja odgovorio presudivši da navedenu odredbu treba tumačiti na način da pojam „lokaliteti za odmor” obuhvaća i lokalitete za odmor koje više ne nastanjuje *Cricetus cricetus* (europski hrčak) ako postoji dovoljno velika vjerojatnost da će se ta vrsta vratiti na te lokalitete za odmor, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri. Usto, tom je presudom Sud presudio da su ostala pitanja nedopuštena zbog toga što u zahtjevu za prethodnu odluku nije dostatno definiran nacionalni činjenični i pravni okvir te zbog toga što u njemu nisu objašnjeni precizni razlozi zbog kojih je sudu koji je uputio zahtjev potrebno zatraženo tumačenje prava Unije radi donošenja odluke u glavnom postupku.
- 16 U tom je kontekstu taj je sud Sudu uputio novi zahtjev za prethodnu odluku koji sadržava detaljniji prikaz činjeničnog stanja i u kojem je pobliže određeno da „oštećivanje lokaliteta za odmor”, „uništavanje lokaliteta za odmor”, „oštećivanje lokaliteta za razmnožavanje” i „uništavanje lokaliteta za razmnožavanje” čine, u skladu s nacionalnim propisom, četiri različite povrede koje treba sankcionirati odvojeno. On stoga smatra da je za donošenje odluke u glavnom postupku potrebno utvrditi prostorni i vremenski doseg pojma „lokalitet za razmnožavanje” te kriterije razlikovanja između „oštećivanja” i „uništavanja” lokaliteta za razmnožavanje i/ili lokaliteta za odmor.
- 17 Osobito, sud koji je uputio zahtjev želi saznati odnosi li se zaštita koju pruža članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima samo na konkretne jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak) ili ona također obuhvaća i prostor oko tih jazbina. Usto, s obzirom na razilaženja između mišljenja privatnog stručnjaka kojeg je odredila osoba IE i mišljenja stručnjaka gradske uprave grada Beča, on ističe potrebu pojašnjenja toga treba li, za potrebe kvalifikacije lokaliteta za razmnožavanje s vremenskog aspekta, uzeti u obzir samo razdoblje u kojem je *Cricetus cricetus* (europski hrčak) konkretno i stvarno nastanjivao jazbine i razdoblje osamostaljivanja mladunčadi te životinjske vrste ili treba uzeti u obzir i razdoblje bremenitosti i razdoblje njezina eventualnog podizanja.
- 18 U tim je okolnostima Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
1. Što obuhvaća pojam ‚lokalitet za razmnožavanje’ u smislu članka 12. stavka [1.] točke [(d)] [Direktive o staništima] i kako treba prostorno razgraničiti ‚lokalitet za razmnožavanje’ od ostalih mjesta?
 2. Prema kojim faktorima valja utvrditi je li postojanje lokaliteta za razmnožavanje vremenski ograničeno, i ako da, za koje razdoblje?
 3. Prema kojim kriterijima valja utvrditi je li određenom radnjom ili propuštanjem nastalo oštećivanje odnosno uništavanje lokaliteta za razmnožavanje?

4. Prema kojim kriterijima treba utvrditi je li ‚lokalitet za odmor‘ u smislu članka 12. stavka [1.] točke [(d)] Direktive [o staništima] oštećen ili uništen?

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 19 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima tumačiti na način da pojam „lokaliteti za razmnožavanje” iz te odredbe obuhvaća samo jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak) ili obuhvaća i prostor oko ulaza u jazbine te zaštićene životinjske vrste.
- 20 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo formulaciju te odredbe nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 23. i navedena sudska praksa).
- 21 Kao prvo, valja istaknuti to da, u skladu sa samim tekstom članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima, države članice poduzimaju sve potrebne mjere za uspostavu sustava stroge zaštite životinjskih vrsta navedenih u Prilogu IV. točki (a) te direktive u njihovom prirodnom arealu, zabranjujući oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili odmor.
- 22 Međutim, na temelju samog teksta te odredbe ne može se utvrditi obuhvaća li zaštita koja se njome pruža lokalitetima za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste i prostor oko tih lokaliteta.
- 23 Kao drugo, kad je riječ o kontekstu u kojem se nalazi članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima, iako Direktiva o staništima ne sadržava definiciju pojma „lokalitet za razmnožavanje”, Sud je naglasio da se zabrana sadržana u toj odredbi izravno ne odnosi na životinjske vrste, nego se njome nastoje zaštititi važni dijelovi njihovih staništa (presuda od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 28.).
- 24 Iz toga proizlazi da je cilj stroge zaštite iz članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima osigurati očuvanje važnih dijelova staništa zaštićenih životinjskih vrsta na način da one imati bitne uvjete, među ostalim, za razmnožavanje (vidjeti analogijom presudu od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 29.).
- 25 Valja istaknuti da tumačenje pojma „lokalitet za razmnožavanje” iz članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima, kako ga poima tužitelj u glavnom postupku, u skladu s kojim bi doseg tog pojma bio ograničen samo na jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak), može isključiti iz te zaštite područja potrebna za razmnožavanje i okot mladunčadi te zaštićene životinjske vrste, koja se mogu nalaziti na prostorima oko tih jazbina. Takvo tumačenje ne može jamčiti da važni dijelovi staništa navedene vrste budu očuvani na način da potonja može imati uvjete potrebne, među ostalim, za razmnožavanje.
- 26 S tim u vezi, u Smjernicama o strogoj zaštiti životinjskih vrsta od značaja za Zajednicu na temelju Direktive o staništima (konačna verzija, veljača 2007.) Komisija je pobliže odredila, s jedne strane, da se članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima mora razumjeti kao da se odnosi na očuvanje ekološke funkcionalnosti lokaliteta za razmnožavanje i, s druge strane, da potonji mogu

- obuhvaćati lokalitete potrebne za udvaranje, parenje, gniježđenje ili odabir mjesta za polaganje jaja ili za okot, mjesta za razvoj i valjenje jaja i mjesta gnijezda ili okota ako se na njemu nalazi mladunčad za koje se potrebno brinuti na tom mjestu.
- 27 Stoga iz konteksta u kojem se nalazi članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima proizlazi da pojam „lokalitet za razmnožavanje” treba razumjeti kao da se odnosi na sva područja potrebna za omogućavanje toga da se dotična životinjska vrsta uspješno razmnožava, uključujući prostore oko lokaliteta za razmnožavanje, pri čemu je to tumačenje potkrijepljeno ciljevima te direktive.
- 28 Naime, kao treće, valja podsjetiti na to da je, kao što je istaknuo Sud u točki 18. svoje presude od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak) (C-477/19, EU:C:2020:517), cilj Direktive o staništima, u skladu s njezinim člankom 2. stavkom 1., „doprinijeti osiguranju biološke raznolikosti putem očuvanja prirodnih staništa i divlje faune i flore na europskom području država članica”. Usto, u skladu s člankom 2. stavcima 2. i 3. te direktive, mjere poduzete u skladu s njome namijenjene su održavanju očuvanosti prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa Unije u povoljnom stanju ili povratu u njega te uzimaju u obzir gospodarske, socijalne i kulturne potrebe te regionalne i lokalne karakteristike.
- 29 Osim toga, cilj Direktive o staništima je osigurati strogu zaštitu životinjskih vrsta osobito zabranama predviđenima njezinim člankom 12. stavkom 1. na način da sustav zaštite predviđen tom odredbom mora omogućiti stvarno izbjegavanje nanošenja štete staništu zaštićenih životinjskih vrsta (vidjeti u tom smislu presudu od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 20. i navedenu sudsku praksu).
- 30 Stoga zaštita lokaliteta za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste, predviđena člankom 12. stavkom 1. točkom (d) Direktive o staništima mora omogućiti jamstvo da ti lokaliteti doprinose održavanju očuvanosti te životinjske vrste u povoljnom stanju ili povratu u njega na način da ta zaštita osigurava neprekidnost ekološke funkcionalnosti tih lokaliteta.
- 31 Nije u skladu s tim ciljem lišiti zaštite prostor oko lokaliteta za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste ako se on može pokazati potrebnim za omogućavanje njezina uspješnog razmnožavanja.
- 32 U predmetnom slučaju nije sporno da su se štetne mjere sastojale u uklanjanju biljnog pokrova s prostora oko ulaza u jazbine *Cricetus cricetus* (europski hrčak), čišćenju gradilišta i izgradnji puta do gradilišta i izgradnji parkirališta u neposrednoj blizini ulaza u jazbine.
- 33 U tim okolnostima, a kao što i proizlazi iz konteksta u kojem se nalazi članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima te iz ciljeva koji se njome žele postići, valja smatrati da bi zaštita lokaliteta za razmnožavanje zaštićenih životinjskih vrsta, poput one koju ta odredba nameće, bila lišena korisnog učinka ako bi cilj ili učinak ljudskih radnji izvršenih na prostorima oko tog lokaliteta bio da ta životinjska vrsta prestane dolaziti na predmetni lokalitet za razmnožavanje, provjera čega je na sudu koji je uputio zahtjev.
- 34 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima treba tumačiti na način da pojam „lokalitet za razmnožavanje” iz te odredbe obuhvaća i prostor oko tog lokaliteta ako se on može pokazati potrebnim za omogućavanje uspješnog razmnožavanja zaštićenih životinjskih vrsta iz Priloga IV. točke (a) te direktive, poput *Cricetus cricetus* (europski hrčak).

Drugo pitanje

- 35 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima tumačiti na način da je zaštita lokaliteta za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste koju pruža ta odredba vremenski ograničena.
- 36 Iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da sud koji je uputio zahtjev konkretnije želi saznati obuhvaća li ta zaštita samo razdoblje u kojem je *Cricetus cricetus* (europski hrčak) konkretno i stvarno nastanjivao jazbine i razdoblje osamostaljivanja mladunčadi te životinjske vrste ili se ona primjenjuje i na čitavo razdoblje bremenitosti i razdoblje njezina eventualnog podizanja.
- 37 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti na to da je Sud u presudi od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak) (C-477/19, EU:C:2020:517), bio pozvan pobliže odrediti doseg pojma „lokalitet za odmor” u smislu članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima. Tako je on nakon doslovnog, sustavnog i teleološkog tumačenja te odredbe zaključio da vremenski doseg tog pojma treba tumačiti široko na način da zaštita lokaliteta za odmor predmetne životinje vrste obuhvaća i lokalitete za odmor koje više ne nastanjuje ta životinjska vrsta ako postoji dovoljno velika vjerojatnost da će se navedena životinjska vrsta vratiti na te lokalitete za odmor.
- 38 S obzirom na razmatranja navedena u točkama 24., 29. i 30. ove presude koja se odnose na strogu zaštitu koju pruža članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima, takvo široko poimanje mora se primijeniti i kad je riječ o vremenskom dosegu zaštite lokaliteta za razmnožavanje, u smislu te odredbe.
- 39 Iz toga proizlazi da, radi osiguranja stroge zaštite koju pruža ta odredba, lokaliteti za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste trebaju biti zaštićeni onoliko dugo koliko je potrebno kako bi se toj životinjskoj vrsti omogućilo da se uspješno razmnoži na način da ta zaštita obuhvaća i lokalitete za razmnožavanje koji više nisu nastanjeni ako postoji dovoljno velika vjerojatnost da će se navedena životinjska vrsta vratiti na te lokalitete, provjera čega je na sudu koji je uputio zahtjev.
- 40 Taj je zaključak usto potkrijepljen tumačenjem smjernica koje su navedene u točki 26. ove presude, u kojima je Komisija pojasnila da su lokaliteti za razmnožavanje ključni za životni ciklus zaštićene životinjske vrste i čine vrlo važne dijelove njezina cjelokupnog staništa potrebnog za njezino preživljavanje na način da oni trebaju biti zaštićeni čak i ako nisu nastanjeni ali postoji velika mogućnost da će se predmetna životinjska vrsta vratiti na te lokalitete.
- 41 Stoga valja smatrati da se članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima ne može tumačiti na način da je zaštita lokaliteta za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste predviđena tom odredbom ograničena na konkretno i stvarno razdoblje nastanjivanja ili na razdoblje bremenitosti i razdoblje eventualnog podizanja te životinjske vrste.
- 42 Stoga je za potrebe provedbe sustava zaštite propisanog tom odredbom zadaća suda koji je uputio zahtjev da osobito ispita, radi očuvanja ekološke funkcionalnosti lokaliteta za razmnožavanje *Cricetus cricetus* (europski hrčak), postoji li dovoljno velika vjerojatnost da će se ta zaštićena životinjska vrsta vratiti na te lokalitete kako bi se razmnožavala izvan razdoblja navedenih u prethodnoj točki ove presude.

- 43 S obzirom na sve prethodno navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 12 stavak 1. točku (d) Direktive o staništima treba tumačiti na način da lokaliteti za razmnožavanje zaštićene životinjske vrste trebaju biti zaštićeni onoliko dugo koliko je potrebno kako bi se toj životinjskoj vrsti omogućilo da se uspješno razmnoži na način da ta zaštita obuhvaća i lokalitete za razmnožavanje koji više nisu nastanjeni ako postoji dovoljno velika vjerojatnost da će se navedena životinjska vrsta vratiti na te lokalitete.

Treće i četvrto pitanje

- 44 Svojim trećim i četvrtim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti se pita o tumačenju pojmova „oštećivanje” i „uništavanje” u smislu članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima.
- 45 Osobito, sud koji je uputio zahtjev želi odrediti predstavljaju li štetne mjere „oštećivanje” ili „uništavanje” lokaliteta za razmnožavanje i/ili lokaliteta za odmor u smislu te odredbe.
- 46 S tim u vezi valja utvrditi da Direktiva o staništima ne sadržava definiciju tih pojmova koje stoga treba tumačiti u skladu s uobičajenim značenjem izraza od kojih se sastoje u svakodnevnom jeziku, uzimajući u obzir kontekst u kojem se ti izrazi upotrebljavaju i ciljeve kojima teži propis kojeg su navedeni izrazi dio (vidjeti u tom smislu presudu od 1. listopada 2020., Staatssecretaris van Financiën (Sniženi PDV za afrodizijake), C-331/19, EU:C:2020:786, t. 24. i navedenu sudsku praksu).
- 47 Najprije, kad je riječ o uobičajenom značenju pojmova „oštećivanje” i „uništavanje” u svakodnevnom jeziku, valja istaknuti da se ti pojmovi odnose na radnju pogoršanja, uključujući postupno oslabljivanje, odnosno na radnju koja dovodi do izumiranja.
- 48 Nadalje, što se tiče konteksta u kojem se nalazi članak 12. stavak 1. točka (d) Direktiva o staništima, iz Komisijinih smjernica, navedenih u točki 26. ove presude, proizlazi da oštećivanje može biti definirano kao materijalno pogoršanje staništa, lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor koje, za razliku od uništavanja, može nastajati polako i postupno smanjivati ekološku funkcionalnost predmetnih lokaliteta na način da to pogoršanje ne mora odmah dovesti do gubitka funkcionalnosti nego bi je ono moglo kvalitativno ili kvantitativno ugroziti što bi naposljetku dovelo do njezina potpunog gubitka.
- 49 Usto, valja podsjetiti na to da zabrana radnji koje uzrokuju oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor sadržana u toj odredbi nije ograničena na namjerne radnje, za razliku od onoga što je predviđeno za radnje iz članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) navedene direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Europski hrčak), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 27. i navedenu sudsku praksu).
- 50 Naposljetku, kad je riječ o cilju koji se nastoji postići Direktivom o staništima, također valja podsjetiti na to da je njezin cilj, kako je navedeno u točki 29. ove presude, osigurati strogu zaštitu životinjskih vrsta, osobito zabranama predviđenima u njezinu članku 12. stavku 1.
- 51 S obzirom na taj sustav stroge zaštite, valja smatrati da stupanj narušenosti ekološke funkcionalnosti lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor, neovisno o tome je li to narušavanje namjerno ili ne, čini odlučujući kriterij za potrebe uspostave razlikovanja između, s jedne strane, radnje koja uzrokuje oštećivanje tog lokaliteta za razmnožavanje ili tog lokaliteta za odmor i, s druge strane, radnje koja uzrokuje njihovo uništavanje.

- 52 Osobito valja jamčiti da lokaliteti za razmnožavanje i lokaliteti za odmor zaštićene životinjske vrste ne budu oštećeni ili uništeni ljudskim radnjama na način da oni i dalje osiguravaju uvjete potrebne da bi se ta životinjska vrsta mogla u njima odmarati ili uspješno razmnožavati. Takva ocjena mora uzeti u obzir ekološke zahtjeve svojstvene svakoj dotičnoj životinjskoj vrsti, kojoj pripada dotična jedinka, kao i situaciju na razini pojedinih jedinki te životinjske vrste koje nastanjuju predmetni lokalitet za razmnožavanje ili predmetni lokalitet za odmor.
- 53 U predmetnom slučaju za potrebe primjene članka 12. stavka 1. točke (d) Direktive o staništima, na sudu koji je uputio zahtjev je da ispita jesu li štetne mjere mogle postupno smanjiti ili potpuno uništiti ekološku funkcionalnost tog staništa.
- 54 S obzirom na sve prethodno navedeno, na treće i četvrto pitanje valja odgovoriti tako da članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima treba tumačiti na način da pojmove „oštećivanje” i „uništavanje” iz te odredbe treba tumačiti na način da oni označavaju postupno smanjivanje ekološke funkcionalnosti lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor zaštićene životinjske vrste odnosno potpuni gubitak te funkcionalnosti, neovisno o tome jesu li ta narušavanja namjerna ili ne.

Troškovi

- 55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore treba tumačiti na način da pojam „lokalitet za razmnožavanje” iz te odredbe obuhvaća i prostor oko tog lokaliteta ako se on može pokazati potrebnim za omogućavanje uspješnog razmnožavanja zaštićenih životinjskih vrsta iz Priloga IV. točke (a) te direktive, poput *Cricetus cricetus* (europski hrčak).**
- 2. Članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive 92/43 treba tumačiti na način da lokaliteti za odmor zaštićene životinjske vrste trebaju biti zaštićeni onoliko dugo koliko je potrebno kako bi se toj životinjskoj vrsti omogućilo da se uspješno razmnoži na način da ta zaštita obuhvaća i lokalitete za razmnožavanje koji više nisu nastanjeni ako postoji dovoljno velika vjerojatnost da će se navedena životinjska vrsta vratiti na te lokalitete.**
- 3. Članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive 92/43 treba tumačiti na način da pojmove „oštećivanje” i „uništavanje” iz te odredbe treba tumačiti na način da oni označavaju postupno smanjivanje ekološke funkcionalnosti lokaliteta za razmnožavanje ili lokaliteta za odmor zaštićene životinjske vrste odnosno potpuni gubitak te funkcionalnosti, neovisno o tome jesu li ta narušavanja namjerna ili ne.**

Potpisi